

DRAGAN

Kolundžija

Tribina

Samrtnik

Pronesite me ubijenog kroz taj sneg sanjiv i crn,
kroz to oko magle i marta more kristalno,
vi, koji ste me rogovima jednog bika gadali,
vi, koji ste malog goluba uputili na moje srce,
pronesite me kraj vode i vatre, mora i planine.
Pronesite me ovako, ovako uraslog u zvezdu smrti,
ovako, sa jabukom izvadjenom iz duplje gde bude srce,
i ponovo vraćenom duplju gde bude srce.
Otvorena moja krv će svjetlosti kao malo sunce zlata,
kroz predeo koji se budi vazduhom i šumom;
otvorena moja krv i tvoja zvezda smrti.
Jedan sat hoda vam treba do groblja. Jedan sat hoda
o, mala povorka sveta, sveća suza,
a posle cete me spustiti kad čudno jagnje pakla
prepozna glas ovce u dubini, u sivoj dubini:
a posle cete me zasuti blagom vatrom sveća,
i otici, otici ne rekavši zdravo.

Rumenka

Rumenka, ubodi me u srce,
Rumenka, najmirnija medju cvetovima,
Rumenka, zapali mi krv, ime i oči,
Rumenka, na visoravni mog čela.
Imaš tele — ruža koja u poļju riče,
imaš lihadu — krv koja se u junu crta.
Rumenka, crvena ti se zastava pod vatrom smeje
Zlatno je zvono čava.
Rumenka, na tebe skake vo crvene dlake.
Ti stojiš pod njim kao nož zaboden u plod.

Strah

Strah me je da se obrem,
strah me je da se zagledam u jednu tačku,
strah me je u sunce da pogledam,
ne znam u kom to delu tela sam vreme.
Mala kolevko kosti očevom rukom u grob spuštena,
poslednja zvezda neba i moje krvi lik je ponela
veran tom svetu raju i pakla i tebi samoj,
pod zemljom između dve čvrsto spojene ploče smrti
mala kolevko — prva rano moje razgoljene majke,
crno je drvo straha u telo usadjeno.

Bitka

Zovem te, oholi, u ovaj san od leda,
zovem te, nemu, u ovaj dan od kreča,
zovem te uprkos malom iverju puževa,
u prostor kojeg ispunjavaju moje oči.
Nećeš zadugo imati trbuh od zmajastih ždrebaca,
nećeš zadugo svratiti u sobu vetra gde su oči pepele,
nećeš, jer takva kakva si jalovo seme daješ.
Bitka na visoravni bola sateraće ti krv pod srce
Opkoljena vihorom, zaprepašćena rikom bivola,
ti upadaš u jamu divljine gde su vukovi.
Vremeće od tebe načiniti gorku biljku smrti.
Ličiceš na malo strašilo vatre.
Učićeš u svoju kožu šume. Naviknućeš na zimu.
Konji će te u očima svojim nositi u manjenu na izvore,
Bideš vrba na kojoj se igra neverica boje zlata,
nijedan pas neće proći nebom,
a da ne zalaje na tebe.

SAMOČA

TOMAS VULF

(NASTAVAK SA 9 STR.)
gični čovek privržen životu unutrašnjom postojanom ljubavlju što znači da je on vesel čovek. U tome leži nikakva protivrečnost, jer jedan stav uslovjava drugi i čini ga neophodnim. Jezgro ljudske tragedije nije konflikt nego osamljenošć bez obzira na suprotne argumente naših dramatičara. Tragični pisac (kažem tragični pisac), a ne pisac tragedija, jer veliki pisci nekih naroda — Virgil kod Rimljana, Rasin kod Francuza — nisu bili tragični pisci, nego veliki pisci tragedija. Veliki tragični pisci dakle — Job ili Sofokle, Dante ili Milton, Swift ili Dostoevski su uvek bili osamlijeni ljudi, a istovremeno su više voleli život i bolje su poznavali

vedrinu duše od ostalih ljudi. Ni u jednoj hronici o čovekovom životu na zemlji ne susrećemo bića i unutrašnje vrednosti ljudske radosti prikazane tako ubedljivo kao u delima velikih tragičnih pisci...
... Samo jedno je sigurno za nas beskućnike bez domovine i utočišta, za nas latalice, proganjene putnike života: nas usamljene ljudi čeka na kraju, uvek i većito na kraju, miračni lik naše saputnice usamljenosti.

Ali jednom će sve nedaleće isčeznuti i održaće se samo ono što nam je poznato: mi koji smo vec umrli vaskrsnućemo, mi koji smo bili izgubljeni ponovo fane i noći — provela smo smo pronadjeni; mi koji kod mene polovinu mogu smo talenat, strast i mladživoti i ostaču ti veran do dalačku veru predali beste-smrti, čega da se plašim lesnoj smrti dok nam srca kada si ti samnom? Hrabra

nisu ogrubela, talenti prijateljice, rodjena sestropali i nade se izgubile moga života, tamnog lika — ali u krvavoj borbi — zar nismo milione staza osamljenosti i mračna smo zajedno proputovali, zar ponovo zadobili naš život: nismo zajedno prošli pomam sada znamo da će za nas sve tako ostati, kao što je dosada bilo, i opet kao nekad uvidimo sliku svetlucavog grada: visoko gradjanu u plamenu dragocenog venca svetlosti gori on večito pred našim pogledom, kada okruženi snažnim talasima i dozivanjem velikih brodova prelazimo preko mosta. Mi prelazimo preko mosta i ti si uvek pokraj nas, o stroga prijateljice, ti jedina kojoj se obraćamo, ti jedina koja nas nikada ne napušta. Počuj:

„O, osamljenosti — ti si večna i postoji svuda. Mračna sestro i stroga prijateljice besmrtnoga lika iz smo bili izgubljeni ponovo fane i noći — provela smo smo talenat, strast i mladživoti i ostaču ti veran do dalačku veru predali beste-smrti, čega da se plašim lesnoj smrti dok nam srca kada si ti samnom? Hrabra

Prevela s nemackog:
Ileana ČURA

Američki filmovi o velikim umetnicima sveta, koje često prikazuju Narodni univerzitet u Novom Sadu, a valjda i svi narodni univerziteti širom zemlje, često navode na razmišljanje. Dok su nam bioskopi puni „Tarzanih besova“ i stupci novina puni briga o vaspitanju mladih generacija i o lošem uticaju kaubojskih filmova, zaboravljamo kakve mogućnosti i metode vaspitanja, ne samo omladine, ostaju neiskorišćene. Dok čovek na svakom koraku susreće ilirske režisere — trgovce, koji nemilosrdno dižu pare od raznih preduzeća za takozvane „propagandne“ filmove, pitamo se gde su oni drugi režiseri — savest vremena, koji bi se brinuli i o našim velikim ljudima koji su stvorili i stvaraju našu književnost, našu muziku, naše slikarstvo i skulpturu, jednom rečju našu kulturu? Gde su figure našeg Kralježića, Andrića, Daviće? Gde nam je Isidora Sekulić? Nas Meštrović, Rosandić, Bakić, gde je naš Slavenski? Pre neupunu godinu dana umro nam je Tin Ujević. Samo nekoliko fotoreporterskih kamera zabeležile su trenutak ispraćaja do neugledne humke. Kada bi izbio požar u nekom gradu, svi bi fotoreporteri uperili „blic lampe“ i ovekovečili bi taj trenutak. A ko će uperiti fotokamere na one koji polako nestaju sa pozornice umetnosti, ostavljajući za sobom umetničku dela? Jesu li samo isplasani tomovi ili isklesani kamen ono što sačinjava umetnikov život?

Poстоji negde film o Branku Radučeviću. I Slovenci su dali jedan film o pustinjama Revolucije. Jesu li ovi filmovi prekorabili prag škola i ušli u „otčiglednu nastavu“?

Imamo režisere koji prave za velike pare dobre i loše filmove; imamo one koji beleže rastenje naših gradova, dizanje mostova, koji propagiraju našu privredu i upiru prst na negativne pojave u našem životu. A ko će zabeležiti i rastenje naše kulture i umetnosti? Ne radi nas, živilih, prisutnih u trenutku radjanja i cvatajuće kulture, već radi onih koji dolaze, koji će jednomo imati pred sobom samo skrte biografije iz školskih udžbenika i umetnikova dela. Ne treba li i umetnost i umetnikov život propagirati kroz film?

Dušan Matić, jednom prilikom, po povratku iz Ženeve 1955 godine govorio je jednoj grupi mladih ljudi iz Novog Sada o tome kako mi, Jugosloveni, ne znamo da propagiramo ono što ćemo najvređnije u našoj kulturi i umetnosti. „Možda smo mi suviše zauzeti rešavanjem pričevalnih i političkih problema“ — rekao je Matić.

Možda. A nije li vreme da zabeležimo živote onih, koji stvaraju našu, novu, socijalističku kulturu i umetnost?

Florika ŠTEFAN

(NASTAVAK SA 1 STR.)
kao jedno! To znači da pesme modernih pesnika treba recitovati, ali i što više recitovati, jer će se samo na taj način otkriti sve njihove vrednosti, a njihova problematika će postati shvatljiva i razumljivija daleko većem broju ljubitelja poezije. Nažalost, to je kod nas redak slučaj. Zar je onda čudno što je moderno pesništvo kod nas u tolikoj meri nepopularno?

Vladimir PETRIĆ